

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTŲ RENGIMAS PANEVĖŽYJE

Algimantas Kuzinkovas

*Panevėžio kolegijos Sveikatos, socialinės priežiūros ir edukologijos fakulteto
dekanas*

Laima Užaitė

*Panevėžio kolegijos Sveikatos, socialinės priežiūros ir edukologijos fakulteto
prodekanė*

Raktažodžiai: medicinos mokykla, sveikatos priežiūros specialistų rengimo istorija.

Santrauka

Straipsnyje pateikta sveikatos priežiūros specialistų rengimo Panevėžio krašte raida, jos vystymasis ir plėtra, biomedicinos mokslų: slaugos, reabilitacijos, odontologijos dėstymo, specialistų rengimo ir tobulinimo apžvalga. Straipsnyje pažymimi svarbiausi Panevėžio kolegijos Sveikatos, socialinės priežiūros ir edukologijos fakulteto (buvusios medicinos mokyklos) istorijos faktai.

Įvadas

Sparti šalies visuomenės plėtra, Europos integraciniai procesai, ekonomikos ir darbo rinkos poreikiai, informacinės visuomenės kūrimas, mokslo ir technikos pažanga skatina pertvarkyti visas šalies veiklos sritis. Politinių, ekonominių ir socialinių tendencijų kaita nepalieka nuošalyje ir sveikatos priežiūros specialistų profesinio rengimo bei jų kvalifikacijos tobulinimo ir nuolatinio kompetencijų vystymo. Laikmetis kelia reikalavimą teikti kokybiškas paslaugas, atitinkančias klientų (mokslo sistemoje – studentų ir darbdavių, sveikatos priežiūros sistemoje – pacientų) poreikius. Tačiau

pažvelkite retrospektyviai į sveikatos priežiūros specialistų rengimą Panevėžyje ir sukauptą ilgametę patirtį.

Darbo tikslas: aptarti sveikatos priežiūros specialistų rengimo ištakas ir kaitą Panevėžyje.

Tyrimo medžiaga bei metodai. Nagrinėjant Panevėžio kolegijos Sveikatos, socialinės priežiūros ir edukologijos fakulteto vystymąsi ir atliktą darbą per šešiasdešimt keturis metus buvo naudotasi informaciniais leidiniais apie medicinos mokyklą, išnagrinėti Lietuvoje publikuoti straipsniai. Naudota archyvinė medžiaga apie slaugos specialistų rengimą. Tačiau straipsnio apimtis ir studijai skirtas laikas neleidžia pilnai nušviesti visą veiklą, išanalizuoti studijų paslaugų kokybės, paliesti atskirų darbuotojų atliktą didžiulį ugdomąjį, metodinį, organizacinį ir kitą darbą, sudariusį sąlygas mokyklai iš gailingųjų seserų kursų tapti aukštosios neuniversitetinės mokyklos fakultetu.

Istorinių faktų analizė

Panevėžio medicinos mokykla (dabar – Panevėžio kolegijos Sveikatos, socialinės priežiūros ir edukologijos fakultetas) yra viena iš šešių Respublikos medicinos mokyklų (dabar kolegijų fakultetų) rengiančių sveikatos priežiūros specialistus. Sveikatos priežiūros specialistų rengimo pradžia Panevėžyje buvo 1941 metų kovo 1 dieną pradėję veikti gailingųjų seserų kursai. Kursų organizatorius, mokymo planų sudarytojas buvo gydytojas terapeutas, vėliau - profesorius, medicinos mokslų daktaras Mykolas Marcinkevičius (1882-1987). Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui ir 1942 metų spalio 15 dieną išleidus pirmąją laidą, mokyklos darbas buvo nutrauktas, o atnaujintas tik po 3 metų – 1944 metų gruodžio 1 dieną, priėmus 50 būsimų medicinos seserų ir akušerių. Ši diena laikoma medicinos mokyklos atkūrimo data.

Pirmoji pokario medicinos seserų laida mokyklą baigė 1946 m. birželio mėn. Tų pačių metų rugsėjo mėnesį buvo atidaryta dvimetė akušerių mokykla. Ji 1949 metų vasario 1 dieną buvo prijungta prie medicinos seserų mokyklos ir pavadinta respublikine Panevėžio akušerių mokykla. 1947 metų birželio mėnesį mokyklą baigė pirmoji akušerių laida. Tuometinė medicinos mokykla buvo įsikūrusi Smėlynės gatvėje, šalia dabartinės VŠĮ Panevėžio ligoninės. Mokymo priemonės buvo negausios ir toli gražu nebuvo panašios į dabartines. Archyvuose dokumentuose nurodoma, kad 1947 metais buvo gauta 50 anatomijos ir 12 lotynų kalbos vadovėlių. Pradėjo veikti biblioteka. Panevėžio medicinos seserų mokykla nebuvo lepinama geromis darbo sąlygomis, vargino dažnas kilnojimas iš vienu patalpų į kitas, trūko mokymo priemonių. Kad mokykla išliktų ir stiprėtų rūpinosi žymūs Lietuvos žmonės: prof. Mykolas Marcinkevičius, gydytojai Kazimieras Gudelis, Vladas Dalinda, Zigmantas Veleckas, Monika Graičiūnienė, Romanas Skorupskas ir kiti [2].

1953 metais mokykla pavadinta Medicinos mokykla, tai tas vardas, kurį panevėžiečiai sieja su medicinos seserų, akušerių ir felčerių rengimu Panevėžyje. Pokario metu trūko sveikatos priežiūros specialistų, todėl 1954

metais buvo priimtas medicinos felčerių kursas. Jį 1956 metais baigė pirmoji medicinos felčerių laida. 1965 metais gruodžio 17 d. mokykla pavadinta Panevėžyje gimusio ir ilgą laiką jame dirbusio gydytojo ginekologo Andriaus Domaševičiaus vardas.

Lietuvos Respublikoje reformuojant specialiojo vidurinio mokymo sistemą, 1991 metais A.Domaševičiaus medicinos mokykla reorganizuota į aukštesniąją medicinos mokyklą. 1993 metais mokykla persikėlė į suremontuotas ir studijoms pritaikytas patalpas, kuriose ir dabar veikia.

Mokykla visada buvo lanksti laikmečio naujovėms, regiono ir šalies rinkos poreikiams. Įvertinus Europos profesinio rengimo patirtį, kartu su kitomis šalies medicinos mokyklomis 1996 metais pradėti rengti bendrosios praktikos slaugytojai pagal slaugos studijų programą, parengtą kartu su kitomis šalies medicinos mokyklomis ir Danijos slaugių organizacija. Nuo 1995 metų rengiami ergoterapeutų padėjėjai, nuo 1996 metų – kineziterapeutų padėjėjai, socialiniai darbuotojai. Panevėžio medicinos mokykla – vienintelė respublikoje, kuri parengė ir įgyvendino medicinos felčerių krašto apsaugai studijų programą. 1996 metais išleista pirmoji felčerių krašto apsaugai laida. 1997 metais įkurtas burnos higienos praktinio mokymo kabinetas ir pradėti rengti burnos higienistai ir gydytojo stomatologo (dabar – gydytojo odontologo padėjėjai). Sveikatos priežiūros specialistų rengimo studijų (mokymo) programų kaita ir parengtų specialistų skaičiai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Sveikatos priežiūros specialistų rengimas Panevėžio medicinos mokykloje 1941-2005 m.

Studijų (mokymo) programos pavadinimas	Specialisto profesinė kvalifikacija	Specialistų rengimo laikotarpis	Parengtų specialistų skaičius
Medicinos seserų	Medicinos sesuo	1941-1999 m.	6387
	Medicinos sesuo vaikų įstaigoms	1960-1994 m.	1056
Bendrosios praktikos slauga (Slauga)	Bendrosios praktikos slaugytojas	Nuo 1996 m.	294
Akušerių	Akušerė	1945-1995 m.	846
Medicinos felčerių	Medicinos felčeris	1954-1999 m.	1647
	Medicinos felčeris krašto apsaugai	1992-1997	40
Ergoterapija	Ergoterapeuto padėjėjas	1995-2004	59
Kineziterapija	Kineziterapeuto padėjėjas	1996-2004 m.	173
	Kineziterapeutų	Nuo 2002 m.	115
Odontologinė (Stomatologinė) priežiūra	Gydytojo odontologo (stomatologo) padėjėjas	Nuo 1997 m.	77
Burnos higiena	Burnos higienistas	Nuo 1997 m.	69
Iš viso		1941-2005 m.	10763

Iš lentelėje pateiktos informacijos matyti kaip kiekybiškai kito sveikatos priežiūros specialistų rengimas Panevėžyje. Per daugiau kaip šešiasdešimt gyvavimo metų mokykla parengė ir išleido beveik 11 tūkstančių absolventų: medicinos seserų ir medicinos seserų vaikų įstaigoms, medicinos felčerių ir felčerių krašto apsaugai, akušerių, kineziterapeutų ir jų padėjėjų, ergoterapeutų padėjėjų, bendrosios praktikos slaugytojų, gydytojo odontologo padėjėjų ir burnos higienistų, kurie pasklido šalies ir Europos sveikatos priežiūros įstaigose.

Vykstant švietimo ir mokslo reformai, 2002 metų rugpjūčio 30 d. medicinos mokykla kartu su kitomis Panevėžio miesto aukštesniosiomis mokyklomis ir Rokiškio kultūros mokykla buvo reorganizuota ir įsteigta Panevėžio kolegija. Pastaraisiais metais vis daugiau dėmesio skiriama studijų programų tobulinimui, siekiama, kad rengiami sveikatos priežiūros specialistai turėtų darbo rinkos poreikius atitinkantį išsilavinimą. Nuo 2003 metų organizuojamos studijos pagal individualiąsias programas asmenims, turintiems slaugytojo profesinę kvalifikaciją, įgytą medicinos mokykloje. Tai naujas mokyklos etapas įgyvendinant kolegijos misiją, vykdant Miuncheno, Bolonijos deklaracijose, slaugos praktikos dokumentuose įteisintą tęstinį mokymąsi, kuris skirtas asmeniui perkvalifikuoti, jo kvalifikacijai kelti, profesiniams įgūdžiams tobulinti. Studijų programos siejamos su nuostata mokytis visą gyvenimą bei naujomis mokymo formomis, taip kad studijos taptų prieinamesnės praktikuojantiems slaugytojams.

Šiandien kolegijos fakulteto pagrindinis uždavinys – rengti aukštos kvalifikacijos slaugos, reabilitacijos, odontologijos, socialinio darbo ir edukologijos specialistus, atitinkančius Europos Sąjungos ir šalies bei regiono darbo rinkos poreikius. Tokią galimybę atveria ilgametė dėstytojų sukaupta pedagoginė, metodinė, dalykinė patirtis, studijų programų įvairovė. Tai laiduoja specialistų rengimo kokybę – ugdyti savarankišką, kūrybiškai mąstantį, gebantį prisitaikyti keičiantis rinkai specialistą, dirbantį bendruomenės sveikatos ir socialinės gerovės labui.

Buvusioji medicinos mokykla keičiasi. Kinta jos pavadinimai ir veikla, studijų programos ir studentai, dėstytojai ir darbuotojai. Dabartinė mokykla numato tęsti ir plėsti savo darbą, pagrindinį dėmesį skirti studijų kokybei gerinti, mokslo taikomiesiems tyrimams, tarptautiniam bendradarbiavimui plėtoti.

I š v a d o s

1. Panevėžio kolegijos Sveikatos, socialinės priežiūros ir edukologijos fakultetas yra sveikatos priežiūros specialistų rengimo ir jų kvalifikacijos tobulinimo bazė Panevėžio krašte.
2. Per daugiau kaip šešiasdešimt metų Panevėžio medicinos mokykla išaugo ir sustiprėjo, jos parengti absolventai dirba įvairiose šalies sveikatos priežiūros įstaigose.
3. Aukštosios mokyklos fakulteto pagrindinis uždavinys – rengti biomedicinos srities specialistus, atitinkančius šalies ir Europos darbo

rinkos poreikius, įgyvendinti kolegijos misijos tikslus ir pateisinti vizijos siekius.

Literatūra

1. Informaciniai leidiniai apie Panevėžio medicinos mokyklą. – Panevėžys, 2002.
2. Verbum scholae. – Panevėžys: AB „Panevėžio spaustuvė“, 1994.

Summary

In the article is presented development and growth of training of health care specialists in Panevezys region also there is the review of training and perfection of biomedical sciences: nursing, rehabilitation and odontology specialists. The main historical facts of the Faculty of health, social care and educology (previous Medical school of Panevezys) of Panevezys College are remarked too. During the study of school development the material of archive, information publications and articles in the Lithuanian press has been used.